

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ШОСТОЇ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВОЇ ЛІТНЬОЇ
ОНЛАЙН ШКОЛИ

11.07-12.07.2025 року

Adaptive Processes in Education

Collection of Materials
6th International Scientific
SummerOnline School

July11-12 2025

Київ, Полтава, Харків– Україна
Spokane, Tampa – USA
2025

Рекомендовано до друку засіданням Ради Громадської організації
«Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами»
(Протокол № 3 від 30.05.2025 року)

Затверджено до друку рішенням засідання наукової ради
Полтавського національного педагогічного університету імені
В. Г. Короленка

(Протокол № 8 від 26.06.2025)

Recommended for publication by the Council of the Public Organization
«School of Adaptive Management of Social and Pedagogical Systems»
(Protocol No. 3 dated 30.05.2025)

and the meeting of *Poltava National Pedagogical University named after V.G. Korolenko*
(Protocol No. 8 dated 26.06.2025)

Рецензенти / Reviewers:

Гриньова Марина Вікторівна
Marina GRINYOVA

доктор педагогічних наук, професор,
член-кор. НАПН України
*Doctor in Education, Professor, Corresponding Member
in NAES of Ukraine;*

Брюханова Наталія
Олександрівна
Natalia BRYUKHANOVA

доктор педагогічних наук, професор
Doctor of Education, Professor;

Лазарєв Микола Іванович
Mykola Lazarev

доктор педагогічних наук, професор
Doctor of Education, Professor.

Адаптивні процеси в освіті : збірник матеріалів (тез доповідей) 6-ої Міжнародної
A 28 наукової літньої онлайн-школи; [за заг. ред. Г. В. Єльнікової, І. С. Лапшиної; ред. кол.:
Л. О. Ануфрієва, Г. Ю. Кравченко, З. В. Рябова; упорядн. І. С. Лапшина]. Київ-Полтава -
Харків, Спокан, Тампа; 2025, 180с.

Adaptive Processes in Education: collection of materials (abstracts) of the 6th International Scientific
Summer Online School; [for general edr. H. Yelnikova, I. Lapshyna,; L. Anufrieva, H.Iu.Kravchenko,
Z. Ryabova; comp. I. Lapshyna]. Kyiv-Poltava-Kharkiv, Spokane,Tampa 2025, 180 p.

Збірник матеріалів Шостої міжнародної наукової літньої онлайн-школи «Адаптивні процеси в освіті» (далі НЛШ-25), що відбулася 11-12 липня 2025 року в режимі онлайн, містить тези доповідей учасників та основні організаційні документи заходу. Тематику публікації розміщено за науковими адаптивними колами згідно з Програмою. Літня онлайн-школа є інтеграційною, єднає науковців, здобувачів наукових ступенів та роботу різних наукових шкіл: Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», Бердянського державного педагогічного університету, Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти НАПН України»; кафедри педагогіки, психології початкової освіти та освітнього менеджменту Комунального закладу «Харківська гуманітарно- педагогічна академія» Харківської обласної ради, Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка та наукові мандри із зарубіжжям. У роботах висвітлено актуальні питання розвитку адаптивних процесів в освітній діяльності національних та зарубіжних закладів освіти. Збірник містить роботи, в яких розглянуто адаптивні підходи в закладах освіти Молдови, Німеччини, Польщі, США та ін. Особлива увага в публікаціях зарубіжних учасників приділена питання адаптації українських студентів за кордоном. У тезах доповідей розкриваються основні ідеї, проміжні та кінцеві результати наукових досліджень учасників НЛШ-25, що сприятиме активному обміну досвідом й застосуванню позитивних результатів презентованих досліджень вітчизняних та зарубіжних авторів у національній системі освіти України.

Матеріали НЛШ-25 можуть бути корисними для здобувачів наукової освіти та наукових ступенів і вчених звань, науковців, наукових працівників та викладачів освітніх закладів різного рівня організації, здобувачів вищої освіти та всіх тих, хто цікавиться проблематикою адаптивних процесів в науково-освітньому просторі. За порушення норм академічної доброчесності й етичних вимог до подання результатів наукових досліджень, за релевантність і достовірність змісту та поданих інформаційних даних у тезах доповідей на засадах чинного законодавства відповідальність несуть автори тез доповідей.

ЛИСЕНКО Влада / Vlada LISENCO Doctoral education for sustainable development: eastern european perspectives and innovations [Докторська освіта для сталого розвитку: східноєвропейські перспективи та інновації].	123
ПІВЕНЬ Ярослав / Yaroslav PIVEN Адаптація самоосвітньої діяльності майбутніх бакалаврів економіки до вимог цифрового середовища [Adaptation of future bachelors of economics' self-directed learning to the requirements of the digital environment].	128
ПІР Андрій / Andriy PYR Роль роботодавців у процесі управління якістю фахової підготовки артистів цирку [The role of employers in the process of managing the quality of professional training of circus artists].	129
ПАВЛЕНКО Анна / Anna PAVLENKO Навчання в данії за програмою ERASMUS+ [Denmark's studies under the ERASMUS+ program].	131
ПОЛЯКОВА Ганна / Hanna POLIAKOVA Розвиток адаптивного освітнього середовища закладу вищої освіти [Development of an adaptive educational environment of a higher education institution].	132
РОСТОКА Марина / Marina ROSTOKA Адаптивний вплив трансдисциплінарної дослідницької команди: інформаційно-аналітичний супровід освіти [Adaptive Impact of Transdisciplinary Research Partnerships: Information and Analytical Support for Education].	134
СКЛЯРОВ Андрій / Andriy SKLYAROV Прогностичні сценарії для освіти. Як освіті Україні готуватися до майбутнього? [Predictive scenarios for education. How can education in Ukraine prepare for the future?].	136
СКРИПКА Катерина / Kateryna SKRYPKA Проектна діяльність в організації інклюзивного навчання: від теорії до практики [Project activities in the organization of inclusive education: from theory to practice].	139
СКОРОХОДОВА Ірина / Iryna SKOROKHODOVA Адаптивний підхід у викладанні ветеринарних дисциплін за допомогою моделі «перевернутого класу» [An adaptive approach to teaching veterinary disciplines using the «flipped class» model].	141
Дмитро СУГАН / Dmytro SUHAN Стратегії адаптивного управління розвитком підприємницького потенціалу студентів фахових коледжів [Leadership as a resource for students' adaptive self-governance: insights from summer intensive programmes].	144
Тетяна ФІЛАТЕНКО / Tetiana FILATENKO Критерії ефективності використання навчальних SMART-систем у освітньому процесі фахових коледжів [Criteria for the effectiveness of using study Smart systems in the educational process of vocational colleges].	145
ЧЕРЕВИЧНИЙ Геннадій / CHEREVYCHNYI Gennadii Адаптивність трансформаційних освітніх процесів у системі професійної підготовки майбутніх учителів історії в українських і польських реаліях [Adaptability of Transformation Educational Processes in the System of Professional Training of Future History Teachers in Ukrainian and Polish Realities].	147
Наталія ШЕВЧЕНКО / Nataliia SHEVCHENKO Значення інтерактивних практичних занять для розвитку професійних компетентностей керівників закладів загальної середньої освіти. [The importance of interactive practical classes for the development of professional competences of heads of general secondary education institutions].	149
ЧЕРЕЗ КОРДОНИ: ДОСВІД, ЩО ОБ'ЄДНУЄ Матеріали за загальною редакцією Олени Сайдт – директорки програм UAACE . [Compiled under the general editorship of Olena Saitz, Program Director of UAACE].	152
АВТОРИ ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ	178

РОЗВИТОК АДАПТИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

DEVELOPMENT OF AN ADAPTIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF A HIGHER EDUCATION INSTITUTION

ПОЛЯКОВА Ганна доцент кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

Hanna POLIAKOVA Associate Professor of the Department of Pedagogy, Foreign Philology, and Translation, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics
anna.polyakova@hneu.net

Система вищої освіти функціонує і розвивається в умовах невизначеності та швидких змін. Розвиток технологій дозволяє масштабувати освітні процеси, залучаючи до навчання одночасно значну кількість здобувачів вищої освіти. Разом з

тим, зростає попит на індивідуалізоване та персоналізоване навчання, яке спрямоване на створення умов відповідно персональним особливостям, індивідуальним освітнім потребам здобувачів. Тому питання розвитку адаптивного освітнього середовища стають все більш актуальними.

Виходячи з аналізу наукових джерел, можна виокремити основні концептуальні аспекти визначення поняття «адаптивне освітнє середовище»:

1) технічний аспект (комп'ютерний, електронний) для забезпечення індивідуального підходу до здобувачів освіти; для адаптації навчального контенту відповідно особливостям або уподобанням здобувачів (Гнатюк В.В., Горицька О.В., Матвійчук А.В., 2021);

2) технологічний аспект (використання технологій) для інтерактивності освітнього процесу з урахуванням потреб здобувачів вищої освіти (Гнатюк В.В., Горицька О.В., Матвійчук А.В., 2021);

3) інклюзивний аспект для забезпечення доступності освіти, задоволення потреб, життєвого самовизначення і самореалізації (Фесенко У., 20218);

4) комплексний аспект, що поєднує технологічну та інклюзивну складові для адаптації освітнього процесу до потреб здобувачів (Бахмат Н., Сидорук Л., 2029);

5) екосистемний аспект – налаштування освітньої екосистеми під потреби, інтереси, особливості здобувачів освіти (Кириченко М., Сорочан Т., 2023);

6) персоналізований аспект адаптації освітнього процесу, персоналізовано-моніторинговий аспект (вивчення особливостей здобувачів) для динамічного полегшення процесу навчання (Paramythis A., Loidl-Reisinger S., 2024).

Спираючись на комплексний аспект визначення адаптивного освітнього середовища та розуміння адаптації не тільки як пристосування суб'єкта до оточуючого середовища, а й формування оточення, його зміну для відповідності потребам суб'єкта, розкриємо поняття адаптивного освітнього середовища закладу вищої освіти та його розвитку.

У дидактичному аспекті адаптивне освітнє середовище закладу вищої освіти - це динамічна система (соціально-педагогічна, технічна, інформаційна), яка на основі врахування змін зовнішнього та внутрішнього середовища, моніторингу індивідуальних особливостей здобувачів освіти (особистісних, навчальних, поведінкових), використання технічних (комп'ютерних, цифрових, програмних), технологічних (педагогічних/навчальних, інформаційних, штучного інтелекту), соціально-психологічних (соціальної, педагогічної, психологічної підтримки) засобів адаптує освітній процес (послідовність, зміст, способи доставки навчального контенту, форми та методи навчання, оцінювання, взаємодію та зворотний зв'язок) для мінімізації ризиків і освітніх втрат, поліпшення якості освіти, задоволення освітніх потреб здобувачів освіти, а також позитивного впливу на зміни зовнішнього середовища.

У широкому аспекті адаптивне освітнє середовище закладу вищої освіти - це динамічна, цілеспрямована система (соціально-педагогічна, технічна, інформаційна), яка на основі форсайтних досліджень процесів глобального розвитку, моніторингу змін зовнішнього та внутрішнього середовища закладу вищої освіти, потреб соціального-економічного запиту до підготовки фахівців, моніторингу індивідуальних особливостей здобувачів освіти адаптує умови, можливості та ресурси для забезпечення якості підготовки фахівців з вищою освітою, їхнього особистісно-професійного розвитку (саморозвитку) та самореалізації на індивідуальному, соціальному, галузевому рівнях.

Розвиток адаптивного освітнього середовища закладу вищої освіти можна розглядати як: 1) процес нерівномірної прогресивної коеволюції його складових на різних рівнях структури управління закладу вищої освіти з урахуванням змін зовнішнього та внутрішнього середовища; 2) результат керованих та некерованих кількісно-якісних змін станів його компонентів; 3) взаємоадаптація, взаємовплив освітнього середовища закладу вищої освіти та зовнішнього середовища.

Бібліографія

1. Бахмат Н., Сидорук Л. Формування сучасних уявлень про адаптивне освітнє середовище закладу вищої освіти. *Освітній простір України*. 2019. Вип. 15. С. 17-25.
2. Гнатюк В.В., Горицька О.В., Матвійчук А.В. Роль адаптивно-цифрового середовища закладу вищої освіти у формуванні професійної компетентності студентів. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. Випуск 31 (2-2021). С. 230.
3. Кириченко М., Сорочан Т., Карташова Л. Цифрова екосистема «Український відкритий університет післядипломної освіти»: модель 6.0. *Збірник наукових праць «Вісник післядипломної освіти» серія «Педагогічні науки»* випуск 25 (54). 2023, с. 105–130.

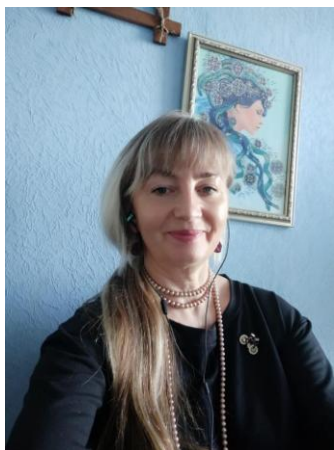
4. Фесенко У. Адаптивне освітнє середовище інклюзивної установи освіти. Конференція «Психологічний супровід учасників освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти». Кафедра психології комунального закладу "Житомирський ОІППО" Житомирської обласної ради (24 листопада, 2018).
5. Paramythis A., Loidl-Reisinger S. Adaptive Learning Environments and e-Learning Standards. Electronic Journal on e-Learning Volume 2 Issue 1 (February 2004). 181-194

References:

1. Bakhmat N., Sydoruk L. Formuvannia suchasnykh uiavlen pro adaptivne osvitnie seredovyshe zakladu vyshchoi osvity. Osvitnii prostir Ukrainy. 2019. Vyp. 15. S. 17-25.
2. Hnatiuk V.V., Horytska O.V., Matviichuk A.V. Rol adaptivno-tsyfrovoho seredovyshe zakladu vyshchoi osvity u formuvanni profesiinoi kompetentnosti studentiv. Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka. Vypusk 31 (2-2021). S. 230.
3. Kyrychenko M., Sorochan T., Kartashova L. Tsyfrova ekosystema «Ukrainskyi vidkrytyi universytet pisliadyplomnoi osvity»: model 6.0. Zbirnyk naukovykh prats «Visnyk pisliadyplomnoi osvity» seriia «Pedahohichni nauky» vypusk 25 (54). 2023, s. 105–130.
4. Fesenko U. Adaptivne osvitnie seredovyshe inkluzivnoi ustanovy osvity. Konferentsiia «Psykhologichnyi suprovod uchasnkyiv osvitnoho protsesu v umovakh inkluzivnoi osvity». Kafedra psykhologii komunalnoho zakladu "Zhytomyrskyi OIPPO" Zhytomyrskoi oblasnoi rady (24 lystopada, 2018).
5. Paramythis A., Loidl-Reisinger S. Adaptive Learning Environments and e-Learning Standards. Electronic Journal on e-Learning Volume 2 Issue 1 (February 2004). 181-194

АДАПТИВНИЙ ВПЛИВ ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНОЇ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМАНДИ: ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ СУПРОВІД ОСВІТИ

ADAPTIVE IMPACT OF TRANSDISCIPLINARY RESEARCH PARTNERSHIPS: INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT FOR EDUCATION

РОСТОКА Марина. кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, НАПН України, Київ, Україна

ROSTOKA Marina Ph. D (in Education), Senior Researcher, Head at the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine
e-mail: marilvross@gmail.com

Трансформаційні виклики, спричинені багатьма чинниками сьогоденного соціально-турбулентного простору, нині диктують науковій спільноті власні футурореальні траєкторії дослідницьких пошуків.

Виклики, що створюють можливості, виникають зі зростанням технологічного впливу та глобалізації. Це вказує на необхідність інновацій для досягнення стратегічних цілей освіти. Важливим стає створення та розвиток відповідного трансдисциплінарного екосередовища, яке відповідає технологічним, соціальним та екологічним викликам 21 століття [5].

Світ постмодерної реальності потребує нових, зовсім не схожих на існуючі, стратегій розвитку людства. Цей період «зламу епох» обумовлює трансформаційні зміни духовно-культурного, соціального, економічного, ментального, а нині й інформаційно-комунікаційного напрямів розвитку цифровізаційних процесів тощо